

това намира израз в общо самоназвание и самоопределяне на отделните лица за принадлежност към съответната етническа общност или група. По различни причини, посочени по-горе, част от признаците, характеризиращи етническите общности и групи, може да не са налице, което не нарушава като цяло съзнанието за принадлежност. Всеки един от посочените признаци може да бъде предмет на самостоятелно характеризиране при преброяванията на населението. За неговото успешно провеждане голяма помощ оказва научната класификация на отделните етнически (и други) общности и групи. С течение на времето е възможно отделни лица или части от едни етнически общности и групи да придобият самосъзнание за принадлежност към други такива. Това може да стане по естествен път, доброволно или с повече или по-малко насилствено въздействие.

На базата на тези най-общи постановки се прави обсъждането на проблемите и въпросите по-нататък. Тук не се разглеждат причините за разликите и грешките при определянето на етническия състав по други начини извън преброяванията на населението - по административен път (регистри, паспорти, органи на вътрешните работи, от различни служебни лица и др.), от отделни учени, социологически, религиозни, културни, земеделски и други организации и т.н. Всеки един от тях представлява самостоятелен интерес, но, общо взето, всички те се основават на други методологически подходи. В някои от тези случаи критериите, по които става определянето на етническата принадлежност, са доста неясни и произволни - по произход, външен вид (расови белези), придържане към определен начин на живот, членство в културни, религиозни или други подобни организации, местоживееене в определени квартали на населените места и др.

В конкретния случай - преброяването на населението - е възприет ясен критерий. Това е самоопределението на съответното лице. Това е и съвременното виждане по отношение на изучавания предмет. Разбира се, и този критерий не трябва да се абсолютизира. Самоопределението трябва да бъде съобразено с историческото развитие на населението в страната, региона, континента и да съответства на научната класификация. Тогава самоназвания като "марсианец" и прочие няма да се приемат сериозно.

А. ГРЕШКИ В ПРОГРАМАТА

Първата група грешки по отношение на определянето на етническия състав на населението се допуска в етапа на разработване на програмата на преброяванията. Най-общо казано, тя се изразява в подмяна на прякото установяване на етническата принадлежност чрез самоопределението на отделните лица с други признаци на етническите общности и групи - език (в различни